

FRAZEOLOGIE ROMÂNEASCĂ DIN PERSPECTIVĂ ROMANICĂ: OMAGIU LUI EUGENIU COȘERIU

La împlinirea a 90 de ani de la nașterea lui Eugeniu Coșeriu, sub semnul restituirii ca evocare, dar și ca repunere în drepturi, ne-am propus o trecere în revistă a relațiilor științifice cu Eugeniu Coșeriu, concretizate în întâlniri la manifestări științifice, asistență la cursurile universitare ale Magistrului, discuții directe sau corespondență personală, care ne-au stimulat și ne îndreptățesc să ne asumăm statutul de editor al traducerii studiilor coșeriene privitoare la frazeologia comparată.

Aceste rememorări, care se adresează în primul rând celor care îl cunosc mai puțin pe omul Eugeniu Coșeriu, mai ales în raporturile cu românii și cu moldovenii, și, ca notă aparte, în ipostaza de savant aureolat de prestigiul mondial revenit în Țară și „la Baștină”, au condus la conturarea unui proiect editorial consacrat scrierilor privitoare la limba română ale Magistrului de la Tübingen, privitoare la frazeologia românească din perspectivă romanică, pe care îl prezentăm sintetic în cele ce urmează.

Proiectul, cu care Coșeriu era la curent și pentru care și-a dat acordul cu entuziasm, și în virtutea unei aprecieri (mărturisite) la adresa inițiatorului, a constat în selectarea, inițială, pornind de la nucleul «expresii», a douăsprezece titluri, completate ulterior, prin reveniri și reexaminări critice ale formei și conținutului, de altele trei, rezultând un total de cincisprezece studii și articole dedicate limbii române, traduse din germană, franceză sau spaniolă. Accesibilitatea foarte limitată, pentru publicul românesc de specialitate, a originalelor respective, publicate între 1961 și 1987 și apărute, în majoritatea lor, în volume omagiale (*Homenaje a Alfonso Reyes, Fakten und Theorien. Beiträge zur romanischen und allgemeinen Sprachwissenschaft (Festschrift Helmut Stimm)*, *Homenaje a Rodolfo Grossmann, Romanica Europaea et Americana. Festschrift für H. Meier*, 8. Jan. 1980, *Mélanges d'études romanes offerts à Leiv Flydal, Festschrift Kurt Baldinger zum 60. Geburtstag, Romania cantat. G. Rohlf zum 85. Geburtstag gewidmet, Text-Etymologie. Untersuchungen zu Textkörper und Textinhalt. Festschrift für Heinrich Lausberg zum 75 Geburtstag*) sau în reviste românești și europene de specialitate („Archiv für das Studium der neuen Sprachen und Literaturen”, „Kurier der Bochumer Gesellschaft für rumänische Sprache und Literatur”, „Vox Romanica”), (eventual) numere speciale, tematice, dedicate unor personalități ale vieții științifice din această perioadă („Revue roumaine de

linguistique”, număr omagial Alexandru Rosetti; „Studii și cercetări lingvistice”, număr omagial Ion Coteanu) etc., justifică o dată în plus proiectul acestei ediții, care va repune în circulație texte și idei coșeriene valoroase.

Solicitudinea deosebită a Magistrului față de punerea în practică a unei idei dragi lui s-a materializat cu o implicare cooperantă nu numai în traducerea exactă a titlurilor în discuție, ci și în ceea ce privește găsirea extraselor după originale.

Structurile tematice, într-o etapă intermediară, de incubatie, sunt următoarele: [I] Etimologie, [II] Semantică, [III] Etimologia multiplă a unităților frazeologice (poligeneză) și [IV] Frazeologie romanică, reunite sub titlul *Etimologie, semantică și frazeologie românească (din perspectiva romanității)*.

Aflat în curs de realizare, volumul ambiționează situarea în onoranta linie a demersurilor complexe de recuperare a gândirii și doctrinei lui Eugeniu Coșeriu, deschisă prin publicarea, în 1994, a magistralelor sale *Prelegeri și conferințe* (Iași) și apariția, în același an, a volumului *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică* (Chișinău) și continuată prin tipărirea, în 1999, a *Introducerii în lingvistică* (Cluj), în 2000 a *Lecțiilor de lingvistică generală* (Chișinău) sau în 2005 a textelor manuscrise reunite sub titlul *Limba română – limbă romanică* (București).

Pentru traducerea textelor coșeriene am angajat o colaborare largă și eficientă, cu admiratori ai operei Magistrului (traducătoarea unuia dintre studiile apărute în volumul *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică*, foști doctoranzi, alți româniști etc.), iar pentru editarea volumului ne-am asigurat participarea colegelor Doina Hreapcă și Luminița Botoșineanu, din colegiul de redacție al „Anuarului de lingvistică și istorie literară”, împreună cu care am și verificat metoda propriu-zisă de editare. Astfel, în t. XLIX-L/2009-2010 al „Anuarului”, la rubrica *Restitutio* (p. 7-16), am publicat, experimental, cu mai multe comentarii, în general de actualizare a informațiilor bibliografice, traducerea unuia dintre studiile selectate („Tenir Dieu par les pieds”, 1979), realizată de colega Anca Gâță de la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

Încercând, cu o regretabilă întârziere, să ducem la bun sfârșit o ediție ce pune în operă o idee care îi era scumpă Magistrului Eugeniu Coșeriu, vrem nu doar să-i restituim Cezarului ce este al Cezarului, pentru ca, tuturor acelor care-i prețuiesc mintea și opera, și-i admire spiritul și sensibilitatea, să le oferim un nou prilej de îndreptățită satisfacție, ci, folosind ceea ce ar

putea reprezenta un reper editorial, vrem să facem un apel la o necesară solidaritate a celor care, într-un fel sau altul, se revendică de la Coșeriu și de la care așteptăm idei, sugestii și oferte de colaborare.

ROMANIAN PHRASEOLOGY FROM A ROMANCE PERSPECTIVE:

A TRIBUTE TO EUGENIU COȘERIU

Abstract: The text briefly describes an editorial project dedicated to Eugeniu Coseriu's writings on the Romanian language, on Romanian phraseology from a Romance perspective. The project, which Coseriu was aware of and enthusiastically agreed to, consist in the selection of twelve titles, subsequently supplemented, through revisions and critical re-examination of form and content, by three other titles, resulting in fifteen studies and articles dedicated to the Romanian language, translated from German, French or Spanish. Our project is addressed to all those who value the scholar's mind and work, admire his spirit and sensitivity.

Keywords: *Eugeniu Coseriu, Romanian phraseology, Romance, language, linguistics.*

[Textul de față reprezintă un rezumat al comunicării prezentate la a IV-a ediție a Conferinței internaționale *Lexic comun / lexic specializat* cu tema *Frazeologie, stilistică, traductologie*, Galați, 15-16 septembrie 2011, publicate în revista „Analele Universității «Dunărea de Jos» din Galați”, Fascicula XXIV „Lexic comun / Lexic specializat”, Anul IV, Nr. 2 (6), 2011, p. 19-20; Textul completat al comunicării respective a fost publicat în volumul *Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere*, număr special al revistei „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LI/2011, 2012, p. 45-62 (cf. și /www.alil.ro/]